IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Polityki Senioralnej**
(nr 22)
z dnia 12 października 2021 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Polityki Senioralnej (nr 22)

12 października 2021 r.

Komisja Polityki Senioralnej, obradująca pod przewodnictwem poseł **Joanny Borowiak (PiS)**, przewodniczącej Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie Informacji Ministra Rozwoju i Technologii na temat aktywności osób starszych w zakresie turystyki z uwzględnieniem czasu pandemii;

– rozpatrzenie Informacji Ministra Rodziny i Polityki Społecznej na temat realizacji programów socjalnych wspierających seniorów z uwzględnieniem seniorów z obszarów wiejskich.

W posiedzeniu udział wzięli: **Stanisław Szwed** sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej wraz ze współpracownikami, **Ireneusz Leśnikowski** zastępca dyrektora Departamentu Oświaty i Polityki Społecznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, **Elżbieta Wyrwicz** naczelnik Wydziału Rozwoju Turystyki Departamentu Turystyki Ministerstwa Rozwoju i Technologii, **Małgorzata Zwiercan** sekretarz prezesa Rady Ministrów w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, **Jerzy Płókarz** prezes Społecznej Sieci Ratunkowej, **dr Anita Kaczorowska** i **dr Rafał Sapuła** stali doradcy Komisji oraz **Monika Bednarek** asystentka przewodniczącej Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Elżbieta Przybylska**, **Grażyna Kućmierowska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Dzień dobry. Otwieram posiedzenie Komisji Polityki Senioralnej. Witam serdecznie państwa posłów obecnych na posiedzeniu. Witam pana Stanisława Szweda sekretarza stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej. Panią dr Lidię Ułanowską dyrektora Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. Panią Elżbietę Wyrwicz naczelnika Wydziału Rozwoju Turystyki w Departamencie Turystyki Ministerstwa Rozwoju i Technologii. Pana Ireneusza Leśnikowskiego zastępcę dyrektora w Departamencie Oświaty i Polityki Społecznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Witam również serdecznie pana dr Rafała Sapułę stałego doradcę Komisji. Witam panią dr Anitę Kaczorowską stałego doradcę Komisji. Witam równie serdecznie pana Jerzego Płókarza z Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej.

Szanowni państwo, stwierdzam kworum. Wszyscy państwo otrzymaliście zawiadomienia o posiedzeniu Komisji. Czy są pytania w związku z porządkiem dziennym? Nie widzę, nikt nie zgłasza pytań. Zatem stwierdzam przyjęcie porządku dziennego oraz protokołu z poprzedniego posiedzenia Komisji.

Przystępujemy do realizacji porządku dziennego. Proszę uprzejmie panią Elżbietę Wyrwicz naczelnika Wydziału Rozwoju Turystyki w Departamencie Turystyki Ministerstwa Rozwoju i Technologii o zreferowanie Informacji na temat aktywności osób starszych w zakresie turystyki z uwzględnieniem czasu pandemii. Bardzo proszę.

Naczelnik Wydziału Rozwoju Turystyki Departamentu Turystyki Ministerstwa Rozwoju i Technologii Elżbieta Wyrwicz:

Szanowna pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, mam zaszczyt przedstawić krótką informację o Informacji Ministra Rozwoju i Technologii na temat aktywności osób starszych w zakresie turystyki z uwzględnieniem czasu pandemii.

Tegoroczne obchody Światowego Dnia Turystyki odbywają się pod hasłem „Turystyka sprzyjająca włączeniu społecznemu". Głównym celem Światowej Organizacji Turystyki jest zwrócenie szczególnej uwagi na wymiar społeczny turystyki w kontekście włączenia i aktywizacji grup społecznych, które mogą być marginalizowane. Dotyczy to m.in. osób z niepełnosprawnościami, dzieci i młodzieży, osób starszych oraz osób z ograniczonymi zasobami finansowymi. Podstawą turystyki społecznej jest dążenie do upowszechnienia w praktyce przysługującego wszystkim prawa do codziennego, cotygodniowego i corocznego wypoczynku, jak również prawa do wolnego czasu, w którym mogą rozwijać własną osobowość oraz integrować się społecznie. Turystyka to jedna z najpopularniejszych form spędzania czasu wolnego, dlatego stanowi tak ważne narzędzie włączenia społecznego.

Turystyka osób starszych nazywana też srebrną turystyką, to część turystyki społecznej. Mówiąc o turystyce i czasie wolnym możemy powiedzieć, że osoby starsze należą do grupy, która dysponuje stosunkowo większą ilością czasu wolnego niż pozostałe grupy społeczne. Dlatego konieczne jest zwrócenie uwagi na wszystkie pozostałe czynniki i uwarunkowania, które mają wpływ na aktywność osób starszych. W tym celu w 2018 r. ówczesne Ministerstwo Sportu i Turystyki zleciło przeprowadzenie badania pt. „Aktywność turystyczna osób starszych". Badanie wykonano na grupie badawczej 1500 osób z terenu całej Polski. Szczegółowe wyniki tego badania zostały zawarte w przekazanym państwu materiale. Jednak warto zwrócić uwagę na następujące aspekty, które w tym badaniu zostały zdiagnozowane.

Najczęstsze przyczyny rezygnacji z podróży to zły stan zdrowia, obowiązki, w tym obowiązki rodzinne oraz brak odpowiednich funduszy finansowych. Osoby starsze w zdecydowanej większości wybierały turystykę krajową. Ponadto w większości województw ich mieszkańcy często podróżowali tylko w obrębie województwa zamieszkania. Przy wyborze oferty turystycznej zarówno krajowej, jak i zagranicznej najważniejszym czynnikiem wyboru była cena, a kolejnym istotnym aspektem wyboru był termin wyjazdu. Osoby powyżej 65. roku życia częściej wskazują na takie niedogodności w trakcie wyjazdu jak: brak windy, brak toalet lub ich nieodpowiednie dostosowanie dla osób z niepełnosprawnościami, zły stan dróg i chodników, brak podjazdów, konieczność poprawy jakości komunikacji publicznej.

Sytuacji nie poprawiła pandemia, która spowodowała wzrost poczucia niepewności. Według danych GUS w marcu 2020 r. w porównaniu z marcem 2019 r. spadek liczby korzystających z turystycznych obiektów noclegowych wynosił 65%, o 50% zmniejszyła się liczba turystów korzystających z zakładów uzdrowiskowych. Przy czym warto podkreślić, iż w 2019 r. osoby w wieku 65 lat i więcej stanowiły właśnie prawie 50% ogółu kuracjuszy korzystających z lecznictwa uzdrowiskowego. Wyżej wymienione bariery i aspekty związane z podróżowaniem osób starszych nabierają szczególnego znaczenia w obliczu pogłębiającego się starzenia społeczeństwa, o czym mówią dane statystyczne.

Rynek turystyki senioralnej staje się istotnym segmentem turystycznym z punktu widzenia popytu. Działanie na rzecz włączenia w aktywność turystyczną tej grupy społecznej jest ważne z punktu widzenia trendów związanych ze zdrowym trybem życia. Ma to także konkretny wymiar ekonomiczny, jest to bowiem inwestycja w rozwój turystyki, która opiera się na małych i średnich przedsiębiorstwach oraz tworzy miejsca pracy w szeroko rozumianej gospodarce turystycznej, w tym także poza głównym sezonem turystycznym. Mówiąc językiem gospodarki, wzrost popytu będzie najlepszym impulsem do zwiększania podaży.

Światowa Organizacja Turystyki podkreśla, że odbudowa turystyki po pandemii może pomóc w ożywieniu i rozwoju, jednak istotne jest, aby korzyści, jakie przyniesie, były szeroko i sprawiedliwie wykorzystywane. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, pani dyrektor.

Otwieram dyskusję. Czy ktoś z państwa posłów chciałby zabrać głos w przedmiocie przedstawionej informacji? Nie widzę nikogo. Przepraszam najmocniej, pani przewodnicząca Paulina Matysiak, bardzo proszę.

Poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Dzień dobry. Przepraszam, niestety miałam telefon i nie mogłam wysłuchać tej informacji. Natomiast zapoznałam się z informacją pisemną i mam jedno pytanie. Ponieważ z tej informacji wynika, że tak naprawdę brak pieniędzy jest drugim, najczęstszym powodem rezygnacji seniorów z wyjazdów turystycznych i tutaj pytanie, czy ministerstwo ma w planach jakieś działania, które mogłyby pomóc tym osobom umożliwić taką aktywność? Czy np. trwają takie prace, czy państwo zastanawiają się nad takim mechanizmem analogicznym, czy podobnym do bonu turystycznego, ale tutaj właśnie dedykowanego specjalnie seniorom lub może jakimiś innymi mechanizmami, które wspierałyby tę aktywność, możliwość wyjazdu, poznawania naszego kraju? Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo proszę, pani dyrektor o udzielenie odpowiedzi. Witamy dołączającą do nas panią Małgorzatę Zwiercan sekretarz pana premiera Mateusza Morawieckiego.

Naczelnik Wydziału Rozwoju Turystyki Departamentu Turystyki MRiT Elżbieta Wyrwicz:

Odpowiadając na pytanie pani przewodniczącej chciałabym powiedzieć, że owszem takie wstępne dyskusje czy w ogóle zwracanie uwagi na ten problem odbywają się. Natomiast nie jestem tutaj upoważniona do takiej ostatecznej deklaracji czy powiedzenia państwu, co dokładnie.

Polski Bon Turystyczny, który wspiera w tej chwili udział dzieci w turystyce też dowodzi tego, że wsparcie popytu jest również nakręceniem podaży, czyli wsparciem po prostu przedsiębiorczości i dostarcza środków. Departament Turystyki w Ministerstwie Rozwoju i Technologii, znaczy ministerstwo właściwie, co roku ogłasza konkurs na zadania dla organizacji pozarządowych i poprzez określenie pewnych priorytetów kierunkujemy działania organizacji pozarządowych na to, aby podejmowały zadania związane z dostępnością turystyki dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, dzieci. Jest to przygotowanie np. kadr obsługujących ruch turystyczny, aby lepiej rozumiały, lepiej obsługiwały po prostu właśnie te osoby z grup turystyki społecznej. Jest to integrowanie tych osób z innymi grupami. Jest to np. przygotowanie szlaków turystycznych, przygotowanie obiektów, tak że takie rzeczy się dzieją. W tym roku jest kilkanaście takich właśnie zadań, które dofinansowujemy, więc w ten sposób bezpośrednio uczestniczymy we wsparciu rozwoju turystyki społecznej i we wzroście dostępności do udziału w turystyce tych grup właśnie turystyki społecznej.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję. Bardzo proszę, pani poseł Anna Cicholska.

Poseł Anna Ewa Cicholska (PiS):

Dziękuję. Szanowna pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, Panie ministrze, mogę tylko podziękować ministerstwu za takie pozytywne działania, ponieważ na moim terenie działają kluby seniora, domy seniora i jeżeli chodzi właśnie o ten aspekt działań turystycznych, to w miarę możliwości przy współpracy też z organizacjami pozarządowymi czy też z samorządami, seniorzy radzą sobie w miarę możliwości. Jestem wręcz zaskoczona ich inwencją twórczą, jak oni wybierali szlaki turystyczne. Kiedyś zaprosili mnie i uczestniczyłam właśnie w tym programie, tak że z wielką pasją podchodzą do tych działań. Muszę państwu przekazać też, to jest taki przykład dobrej praktyki, jak jedni drugim po prostu pomagają. Nawet współorganizowałam takie spotkania z młodzieżą licealną i studentki geografii chętnie włączyły się w działania takiej współpracy z młodzieżą, żeby np. uświadomić seniorów czy zapoznać z tym, jak działa GPS, jak można posługiwać się takimi nowoczesnymi środkami w różnych miejscach, w których się znajdują. Tak że to są takie działania.

Tak pracują seniorzy w takich małych miejscowościach, nie mówię już o dużych miastach, tylko w małych miejscowościach wiejskich potrafią sobie tak świetnie zorganizować ten czas wolny i też korzystać właśnie z elementów turystycznych. Jest to właśnie dzięki możliwościom zakładania klubów seniora, domów seniora, ponieważ oni mają

taką możliwość spotkania się, bycia ze sobą i to jest bardzo ważny element rządu Prawa i Sprawiedliwości i Ministerstwa Rodziny. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, pani poseł. Myślę, że o tym, o czym pani poseł powiedziała, z pewnością za chwilkę będzie nam mówił pan minister Stanisław Szwed. Faktycznie nam bardzo zależy na tym, żeby aktywizować jak najbardziej seniorów, szczególnie stwarzać możliwości do działań, do aktywizacji, do kontaktów, jeśli chodzi o seniorów z obszarów wiejskich. Dlatego dzisiaj też ten temat jest w zakresie pracy Komisji. Bardzo dziękuję za ten głos i stwierdzam, że Komisja przyjęła do wiadomości informację na temat aktywności osób starszych w zakresie turystyki z uwzględnieniem czasu pandemii.

Teraz uprzejmie poproszę pana ministra Stanisława Szweda sekretarza stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej o przedstawienie informacji na temat realizacji programów socjalnych wspierających seniorów z uwzględnieniem seniorów z obszarów wiejskich. Bardzo proszę, panie ministrze.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej Stanisław Szwed:

Dziękuję bardzo. Pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, podam kilka, oczywiście już znanych programów rządowych, które realizujemy w naszym ministerstwie, ale w kontekście właśnie odniesienia się do tej tematyki, o której pani przewodnicząca w tytule tej informacji zapowiedziała, czyli obszarów wiejskich.

Myślę, że takim bardzo dobrym programem, który dobrze że się przyjął i się rozwija, to jest program „Opieka 75+", czyli opieka, która jest skierowana do samorządów na wsparcie usług opiekuńczych osobom powyżej 75. roku życia, na wsparcie usług opiekuńczych. Program ten ewaluował, bo na początku, jak państwo pamiętają, był przeznaczony dla gmin, gdzie zamieszkiwało do 20 tys., później podwyższaliśmy do 40 tys., teraz jest do 60 tys. Czyli obejmowaliśmy też małe miejscowości, bo tam wiemy, że zawsze jest trudniej, jeśli chodzi o wsparcie takich usług opiekuńczych. Tutaj też w latach 2018–2019 nastąpił zdecydowany wzrost, z jednej strony środków, które przeznaczaliśmy, ale też gmin, które biorą udział w programie. W roku w 2019 – 435 gmin wzięło w tym udział, zostało objętych ponad 5 tys. osób, prawie 10 mln zł przeznaczyliśmy na ten program. W roku 2020 już było 509 gmin, ponad 15 mln zł i ponad 8 tys. osób wzięło w tym udział. W tym roku mamy już zgłoszonych i program realizowany jest dla 583 gmin z usługami dla 7,5 tys. osób. Wstępnie szacujemy, że koszt dla wszystkich podmiotów, które się zgłosiły, to będzie prawie 28 mln 500 tys. zł. Widać, że jest wzrost nakładów, ale też zapotrzebowanie i z tego się cieszymy, że ten program się rozwija. W ramach tego programu mogą być zatrudniani opiekunowie na podstawie umowy o pracę. Może mieć też miejsce zlecanie wykonywania zadań organizacjom pozarządowym. W pierwszym programie tego nie było, ale daliśmy taką możliwość również dofinansowania usług opiekuńczych, z którego mogą korzystać seniorzy.

Drugim programem, który działał i działa jeszcze w ramach COVID-u, jest program „Wspieraj Seniora", w którym pomagamy osobom w wieku 70 lat poprzez Solidarnościowy Korpus Wsparcia Seniorów. On dalej działa. W ubiegłym roku przeznaczyliśmy ze środków covidowych na ten program ponad 100 mln zł. Mówię o nim, bo chcemy w roku następnym ten program dalej kontynuować, czyli już po okresie pandemii, żeby program ten – „Wspieraj Seniora" – dalej mógł funkcjonować. Jesteśmy na etapie przygotowania w naszym ministerstwie programu. Mamy nadzieję też na pozyskanie środków na program, żeby możliwe było również dodatkowe wsparcie dla tych seniorów, którzy potrzebują niedużej pomocy, czy to – tak jak było przy COVID-zie – np. zrobienie zakupów, czy jakiś prostych czynności. Oczywiście program został skierowany do gmin na realizację zadań. W tym zakresie wykonywalibyśmy to przy wsparciu samorządów gminnych. W tym roku w programie „Wspieraj Seniora" uczestniczyło ogółem ponad 2 tys. gmin, czyli praktycznie ponad 80% gmin wzięło udział w programie. Jeśli chodzi o liczby – to ponad 33 tys. osób powyżej 70. roku życia skorzystało z tego wsparcia. O środkach już mówiłem, ponad 100 mln zł przeznaczyliśmy, w tym roku mamy 50 mln zł, a chcemy program na 2022 r. przygotować również w ramach tych programów.

Również w ramach programu mamy przygotowaną już nową wersję programu dotyczącą rozwoju rodzinnych domów pomocy, czyli małych jednostek wspierania osób pomiędzy, powiedziałbym, opieką domową a opieką instytucjonalną, np. w DPS-ie. Rodzinne domy pomocy, to są jednostki od trzech do ośmiu osób. Chcemy też ten program rozwijać i właśnie też zależy nam na tym, by ten program był bardziej dostępny w małych ośrodkach, gdzie ta pomoc jest trudniejsza. Mamy nadzieję, że w 2022 r. już też ten program… On jest w tej chwili, ale w Polsce działa tylko 47 domów rodzinnych. Chcemy, aby te liczby były zdecydowanie większe i też chcemy, zmieniając jakby trochę zasady wsparcia, tę formułę rozszerzać.

Program, który jest oczywiście kontynuowany, program „Senior+”, kolejna edycja. Powiem o tej edycji z roku 2020. Te dane, które mamy, czyli program na tworzenie zarówno dziennych domów, jak i klubów seniora, o czym mówiła pani poseł – ten program oczywiście z roku na rok się rozwija. Mamy w tej chwili prawie 970 ośrodków wsparcia, w tym 308 dziennych domów seniora i 662 kluby seniora, to są dane na koniec 2020 r., teraz oczywiście po okresie tego roku tych domów i klubów już będzie ponad 1000.

Co istotne, w tych materiałach też macie państwo na takim wykresie procentowy podział jednostek samorządu terytorialnego ze względu na wielkość i ponad 50%.W 51% ten program jest realizowany w gminach wiejskich, a w gminach miejsko-wiejskich w 28%, czyli większość gmin właśnie miejsko-wiejskich i wiejskich korzysta z tego programu. Myślę, że to jest też dobry przykład, jak ten program się rozwija. Oczywiście mamy już nową edycję na 2021–2025, przypomnę – 60 mln zł w tym roku. Program jest zakończony w sensie podziału środków i jest realizowany, w następnych latach, w ciągu tych 5 lat – 300 mln zł przeznaczymy na program „Senior+”. W tym roku przyznaliśmy dofinansowanie na 113 nowych jednostek, a 674 jednostki dofinansowywaliśmy, jeśli chodzi o funkcjonowanie. Tak jak już powiedziałem, 60 mln zł zostało przeznaczonych na ten program. Gdybyśmy porównali nawet te dane, które mamy w tej chwili, jeśli chodzi o ten rok, to również ta struktura wiejska i miejsko-wiejska jeszcze się poprawia na korzyść tych mniejszych jednostek.

Wspomnę jeszcze o programie „Aktywni+”, program, który zastąpi program ASOS, program też skierowany do organizacji pozarządowych. Bardzo dużo ciekawych inicjatyw właśnie z obszarów gmin wiejskich, ze stowarzyszeń, które bardzo prężnie tam działają. Zazwyczaj jest tak, że mamy bardzo dużo wniosków, a rozstrzygamy mniejszą liczbę ze względu na niewystarczające środki, bo środki są na poziomie 40 mln zł – w ciągu 5 lat to będzie 200 mln zł – i w tym roku 292 wnioski zostały rozstrzygnięte pozytywnie. Program jest też już w tej chwili w pełni realizowany, bo jeżeli nawet ktoś zrezygnował z realizacji, to była tzw. dogrywka i już kolejne jednostki, które wcześniej nie zdobyły odpowiedniej ilości punktów, teraz mogły jeszcze z tego skorzystać.

Pokazaliśmy państwu też kilka przykładów, jak w jednostkach właśnie miejsko-wiejskich takich jak: Fundacja Piąta Pora Roku, Stowarzyszenie Kwiat Jesieni, Uniwersytet Trzeciego Wieku w Baranowie Sandomierskim – to jednostki, które też pokazujemy tutaj – co można w ramach programu „Aktywni+” realizować. To tyle, pani przewodnicząca. Jeżeli będą pytania, to odpowiemy. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, panie ministrze.

Otwieram dyskusję, czy ktoś z państwa posłów chciałby zabrać głos? Pani przewodnicząca Lidia Burzyńska, bardzo proszę.

Poseł Lidia Burzyńska (PiS):

Dziękuję bardzo. Pani przewodnicząca, panie ministrze, szanowni zaproszeni goście, Wysoka Komisjo, przede wszystkim chciałabym bardzo serdecznie podziękować za przedstawienie tej informacji o działalności Ministerstwa Rodziny nakierowane na życie w jesieni życia, mówiąc krótko, na seniorów.

Panie ministrze, z wielkim zadowoleniem, z wielką dumą drugą kadencję uczestniczę właśnie w Komisji Senioralnej i przyglądam się realizacji tych wszystkich programów, które są nakierowane na polepszenie, na wzbogacenie funkcjonowania życia starszych osób. Przede wszystkim niski ukłon, że te działania pobudziły aktywność samorządów

właśnie gmin wiejskich. Ponieważ środowiska miejskie mają to do siebie, że seniorzy potrafią się bardziej zorganizować – są uniwersytety trzeciego wieku, możliwość wspólnego wyjścia do kina, tych możliwości jest więcej. Natomiast senior w środowiskach wiejskich był do tej pory niezauważany albo po prostu skrywał się we własnych czterech kątach, nie mając możliwości wspólnego spędzania czasu.

Właśnie te programy, które są realizowane już od wielu lat, pokazują, że ci seniorzy – mieszkańcy małych miasteczek, mieszkańcy małych wiosek w gminach, bardzo tego oczekiwali i m.in. ewaluacja czy inaczej zainteresowania z roku na rok tymi programami są wymiernym efektem takiego podziękowania za słuszność, trafność tych działań, jakie podejmujecie. Chociażby „Opieka 75+", to co pan minister mówił, ewidentnie wskazuje, że w roku 2019 było 435 gmin zainteresowanych właśnie skorzystaniem z tych środków i pomocą seniorom, ale również i rodzinom, że mogą być wspomagane w zaopiekowaniu się osobami starszymi. Tym samym jest to duży ukłon, że tych ludzi, że tych starszych osób nie oddaje się do domów opieki, do DPS-ów, tylko oni mogą cieszyć się wspólnie w rodzinnym domu. W 2021 r. już przystąpiły 583 gminy, czyli widzimy, w jaki sposób to zainteresowanie rośnie.

Przede wszystkim to mnie cieszy, może dlatego, że jestem właśnie mieszkańcem gminy wiejskiej, że bardzo duży odsetek z tych środków, a właściwie można by porównać – w 79% z tych funduszy „Senior+" korzystają gminy właśnie wiejskie i gminy wiejsko-miejskie, ale z małą ilością mieszkańców.

Mam nadzieję, panie ministrze, że ten trend, który towarzyszy Ministerstwu Rodziny i Polityki Społecznej już przez sześć lat, będzie kontynuowany i powiedzmy za dwa lata ta ilość seniorów zaopiekowanych będzie jeszcze większa.

Pozwolę sobie tutaj, jak pani poseł Cicholska powiedzieć, właśnie jeżdżę, przyglądam się, w jaki sposób te dzienne kluby seniora funkcjonują, jak bogatą twórczość mają ci seniorzy, jeżeli chodzi o zagospodarowanie wolnego czasu, to proszę mi wierzyć – pracując tyle lat w szkole, wśród młodzieży – czasami potrafią nawet i młodych zaskoczyć swoją inwencją. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Z tego, pani przewodnicząca, najbardziej się cieszymy, mając tak aktywnych, twórczych…

Sekretarz stanu w MRiPS Stanisław Szwed:

I kondycją. Byłem na paru takich, aktywność jest taka, że pozazdrościć.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Tak, cieszymy się, mając aktywnych, twórczych seniorów o dobrej kondycji i o to nam chodzi, to jest nasz cel. Bardzo proszę, pani przewodnicząca Paulina Matysiak.

Poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Dziękuję bardzo. Dzisiaj wyjątkowo krótko, jedno pytanie. Chciałabym się dopytać o Program Rozwoju Rodzinnych Domów Pomocy, bo też o innych programach już wielokrotnie słyszeliśmy na Komisji. Ponieważ Program Rozwoju Rodzinnych Domów Pomocy – ta forma wsparcia, jak też państwo zauważacie w swojej informacji – nie jest popularna w Polsce. Funkcjonuje tylko 47 takich domów. Myślę, że tutaj warto zapytać i też usłyszeć odpowiedź z ministerstwa, jakie państwo macie plany, żeby popularyzować ideę tych rodzinnych domów pomocy? Czy np. jest planowana jakaś kampania społeczna w tym temacie? Jeżeli nie tylko kampania społeczna, to może jeszcze jakieś inne kwestie, które można podnieść, zachęcać. Po prostu tutaj pytanie, jak sprawić, żeby ich było więcej? Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję za to pytanie. Czy ktoś z państwa posłów chciałby jeszcze zabrać głos? Nie słyszę. Czy ktoś z państwa gości? Pan doktor Rafał Sapuła, stały doradca Komisji.

Stały doradca Komisji dr Rafał Sapuła:

Bardziej chciałbym wyrazić taką smutną dygresję w nawiązaniu do informacji pana ministra i w nawiązaniu do pani przewodniczącej poseł Lidii Burzyńskiej. Mianowicie jestem lekarzem, realizuję również tzw. wizyty domowe w rehabilitacji i w medycynie

paliatywnej. Z jednej strony mamy świetny program, program „Opieka 75+", a z drugiej strony tak naprawdę 20% gmin z tego korzysta. Jest to zastanawiające, dlaczego jest taka mała aktywność ze strony samorządów tych gmin, szczególnie w rejonach wiejskich. Rzeczywiście widać ten deficyt opieki, jak się tych pacjentów odwiedza, nie wiem, i może warto byłoby się zastanowić nad jakimiś programami motywacyjnymi dla tych właśnie jeszcze samorządów. Trudno kogoś zmuszać, ale… Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, panie doktorze. Pani doktor Alicja Kaczorowska, króciutko poproszę.

Stały doradca Komisji dr Alicja Kaczorowska:

Obiecuję, że będzie bardzo krótko. Chcę tylko powiedzieć, że problemy i takie pytania chyba się rodzą przez konwekcję, czyli takie przenoszenie pozapersonalne. Niektóre pytania już tu zostały zadane, więc nie będę do nich wracać. Jednak chciałam rzeczywiście jeszcze raz wrócić do rodzinnych domów pomocy. Chciałam pana ministra zapytać, czy to jest program adresowany tylko do gmin, czy do osób fizycznych? Czy osoby fizyczne muszą aplikować do urzędów gmin w tej sprawie? Rzeczywiście jako rzeczniczka i wielka entuzjastka takiego przejścia na opiekę właśnie w domu pacjenta i odinstytucjonalizowanie tej opieki, jestem po prostu bardzo ciekawa tych domów. Stąd moje pytanie, gdzie mają aplikować takie osoby, które by chciały te domy zorganizować?

Jeszcze jedno, wydaje mi się, że te domy – tutaj nawiązując do pytania pana doktora, który przede mną zabierał głos – to też jest obszar do tego, żeby sprawować tę opiekę 75+. Czyli to by były po prostu jakby dwie pieczenie przy jednym ognisku. Do kogo mają te osoby aplikować, czy już wiadomo? Jak to zrobić? Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, pani doktor. Chcę zauważyć, że jeśli chodzi o program „Opieka 75+" to obserwujemy jednak niewielki progres, chociaż ten progres jest. Natomiast myślę sobie też, że wiele jest do zrobienia. Wiele też przed nami, jeśli chodzi o przekonanie samorządów, żeby zechciały inwestować w seniora. Oczywiście jest bardzo wiele samorządów, mam także przykłady u siebie w okręgu małych gmin, chociażby gmina wiejska Bytoń, najmniejsza gmina w powiecie radziejowskim, a fantastycznie funkcjonuje. Działa tam dom seniora, seniorzy są aktywizowani. Właściwie wszytko co tylko można zaczerpnąć, po co można sięgnąć z programów rządowych, tam jest realizowane. Myślę, że to też jakaś ścieżka do przetarcia. Poproszę bardzo pana ministra o udzielenie odpowiedzi.

Sekretarz stanu w MRiPS Stanisław Szwed:

Dziękuję bardzo. Są jakby dwa wątki, może zacznę od tego ostatniego, o którym państwo w tej chwili mówili. Oczywiście my pokazujemy ścieżkę i przyrost „Opieki 75+", ale na pewno ona jest niewystarczająca. Dlatego też zmiany, które wprowadzamy, mają bardziej zachęcić gminy do uczestnictwa w tym programie, bo to jest działalność fakultatywna. Na pewno w tym zakresie ostatni okres covidowy był trochę takim okresem zastoju. Zobaczymy, jak to się dalej potoczy. To wszystko to są też działania własne gmin i tutaj bardziej gmina powinna odpowiadać, ale też staramy się z programami wychodzić naprzeciw. Myślę, że jeszcze nie jesteśmy na takim etapie, a to jest przed nami, że musimy się wspólnie z samorządami podzielić opieką nad osobami starszymi, niesamodzielnymi. Musimy tak zrobić, żeby samorządy też poczuły, że tam mają swoich mieszkańców, którym muszą w jakiś sposób też pomagać i tutaj musimy znaleźć taki – może nieładne słowo – złoty środek, żeby z jednej strony zachęcić, bo tych środków i tego wsparcia będzie nam potrzeba.

Przechodzę do drugiego tematu, dotyczącego rodzinnych domów pomocy. Nie ukrywam, że jak dowiedziałem się z informacji, że w całej Polsce działa tylko 47 rodzinnych domów pomocy, byłem bardzo zaskoczony. Wydawało mi się, że to jest bardzo dobra forma, która powinna funkcjonować. Mała jednostka, od trzech do ośmiu osób, rodzinny dom, nie potrzeba specjalistycznej opieki, bo tam trafiają osoby, które potrzebują wsparcia, ale jeszcze nie takiego specjalistycznego. Okazuje się, że to absolutnie nie zadziałało.

Zrobiliśmy teraz korektę tego programu, on jest już ogłoszony na naszej stronie i próbujemy go też w jakiś sposób nagłaśniać, bo jest z tym kłopot. Z tymi tematami jakoś dosyć trudno się przebijamy. Jest on skierowany znowu do gmin. Na prowadzenie takiego domu gmina będzie mogła podpisać umowę zarówno z osobą fizyczną, jak i z organizacją pożytku publicznego. Będzie mogła też wynająć, wydzierżawić takiej osobie lokal i na to będą przeznaczone środki dla gmin na wyposażenie, na remont takiego lokalu. Utrzymujemy, że własnością takiego rodzinnego domu jest jednak gmina, że to gmina daje miejsce na taki pobyt. Dajemy też gminie środki na dofinansowanie kosztów, jakie ponoszą, bo to gmina kieruje daną osobę do rodzinnego domu pomocy. Zobaczymy, jak to zaskutkuje.

Myślę, że następnym krokiem powinniśmy iść szerzej, dalej. Czyli, jeżeli ten mechanizm, o którym mówię, też jeszcze nie będzie funkcjonował, to myślę, że będziemy musieli iść w kierunku bądź organizacji, bądź też nawet osób fizycznych. Choć tu jest duże ryzyko, bo jednak wiemy, że przy osobach fizycznych musi być jednak pewna kontrola i nie można tego puścić sobie tak wolną ręką.

Dzisiaj na Komisji Polityki Społecznej i Rodziny poruszaliśmy kwestię dotyczącą rozwoju usług społecznych i ich desocjalizację. Właśnie jednym z tematów była też kwestia rozwoju rodzinnych domów pomocy, czyli budowanie systemu opieki czy może inaczej, uzupełnianie tego, co mamy i zmienianie tego. W wielu też dyskusjach słyszymy, jakby w Polsce żadnej opieki nie było i nic się nie działo, a tak nie jest, bo ta opieka jest – gorsza, lepsza – ale jest. Myślę, że poprawianie, szukanie środków m.in. poprzez programy – wówczas mamy możliwość pozyskania środków europejskich na takie działania, na budowanie takiego systemu, który będzie nam potrzebny, już może za 10 lat, a może wcześniej, już w większej liczbie niż obecnie. Osób starszych, osób niesamodzielnych, osób samotnych nam przybywa i tutaj widzę szansę w rodzinnych domach pomocy.

Ten etap, który zrobiliśmy też po spotkaniu Komisji Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu i Senatu, po tej dyskusji – zaprosiliśmy też osoby, które prowadzą takie domy – jaki jest problem, że to w ten sposób słabo funkcjonuje. Zobaczymy, czy będzie chęć ze strony gmin, i też czy będą osoby, które zechcą to prowadzić, bo można wszystko ładnie zapisać, tylko nawet te osoby, które to prowadziły – jeżeli nie mają w sobie empatii i takiego podejścia, że chcą to prowadzić, to z tego nic nie będzie. Nie będzie to prawdziwy rodzinny dom pomocy, tylko znów instytucja, dla której będziemy się starać znaleźć środki i tyle, a to nie o takie coś chodzi. Myślę, że w tym zakresie jest dużo do zrobienia. Mamy w tej chwili zapewnienie, że z rezerwy budżetu państwa na Program Rozwoju Rodzinnych Domów Pomocy mamy zapewnione środki, czyli nie mamy ograniczenia – w sensie, że mamy tylko 5 mln zł, ale możemy przekazać większe środki w zależności od zainteresowania. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, panie ministrze, za udzielenie wyczerpującej odpowiedzi. Formuła rodzinnych domów pomocy wydaje się naprawdę dobra, ale to, co powiedział pan minister, jest też istotne, szczególne predyspozycje są wymagane od osób, które miałyby te domy prowadzić i tam opiekować się seniorami.

Sekretarz stanu w MRiPS Stanisław Szwed:

Jeszcze jedno, jeżeli można.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo proszę, panie ministrze.

Sekretarz stanu w MRiPS Stanisław Szwed:

Tak trochę skaczę, ale przy rodzinnych domach jest jeszcze jedna myśl, którą też możemy w jakiś sposób rozwijać, nie w tej chwili, ale to jest kwestia właśnie wprowadzenia mechanizmu dla rodzin.

Często w rodzinach jest taka sytuacja, że mamy osoby, którymi musimy się opiekować i właśnie też byłoby można spróbować zbudować w ramach rodzinnych domów pomocy taki komponent, który będzie właśnie wspomagał rodziny w tej opiece, żeby nie trzeba było… że rodzina ma problem i oddaje swego najbliższego do domu pomocy

społecznej, czy gdzieś szuka opiekunów, ale stworzenie mechanizmu, żeby w ramach rodziny była możliwość skorzystania też z takiego domu. Wtedy jest trochę inny mechanizm, bo np. można sobie łatwo wyobrazić, że rodzina ma swój dom i mogłaby z tego domu skorzystać. Jednak już po różnych dyskusjach zostało to przeniesione na jakiś następny etap prac nad rozwojem rodzinnych domów pomocy, ale to też w tej dyskusji się pojawia i jest to jeden z takich elementów, który powinniśmy wykorzystać… że mam zasoby, a często właśnie w małych miejscowościach ktoś ma duże budynki, które można byłoby dostosować, tylko trzeba wsparcia. Może to też jest rozwiązanie, które pomogłoby w ramach tej strategii rozwoju usług społecznych.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo się cieszę, panie ministrze, że chcemy być elastyczni, bo to na pewno bardzo wiele ułatwi. Bardzo dziękuję raz jeszcze, panie ministrze.

Stwierdzam, że Komisja przyjęła informację na temat realizacji programów socjalnych wspierających seniorów, ze szczególnym uwzględnieniem seniorów z obszarów wiejskich.

Na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia. Bardzo serdecznie państwu dziękuję za udział w posiedzeniu Komisji Polityki Senioralnej. Zamykam posiedzenie Komisji. Bardzo dziękuję.